

Høring: Helhedsplan for Utterslev mose

20.04.2017

Bispebjerg Lokaludvalg takker for muligheden for at kommentere forslaget til en helhedsplan for Utterslev mose.

Denne høring adskiller sig markant fra andre høringer, som vi normalt får, idet Lokaludvalget længe har arbejdet for at sådan en plan skulle blive virkelighed. Endvidere har vi medvirket til planens tilblivelse både i form af deltagelse i styregruppen og i form af medgåede medarbejderressourcer.

Visionerne for helhedsplanen har ganske vist ændret karakter fra de første tanker herom, og frem til det foreliggende indhold. Tanken var, at planen også skulle være nytænkende i sin form, tænke på tværs af bygrænser, afprøve nye metoder og være visionær.

Hvordan er planen så blevet?

Planen er blevet langt mere konkret end først antaget, hvilket kunne ses som en svaghed. Men det er også en styrke, fordi det viser hvilken vej der skal handles.

Da Gladsaxe Kommune i monumental grad har haft betydning for mosens miljøproblem, kunne man have ønsket sig, at der var blevet tænkt mere på tværs af kommunegrænser, men det er aldrig gjort i planarbejdet.

Indenfor nogle emner, er der til gengæld lavet et godt stykke fodarbejde, som nu udmøntes i konkrete forslag til projekter, som kan udformes som budgetnotater, hvis politikerne ønsker det. Andre temaer, såsom især tilgængelighed og branding, har ikke haft særlig opmærksomhed, og har ikke udmøntet sig i konkrete initiativer.

Det er også en usikkerhedsfaktor, at planen er ufinansieret. Men især når det handler om vandkvalitet, er det betryggende her at have EU's vandhandlingsplan på sin side.

Selvom vi overordnet savner et mere klart visionært sigte for planen, er vi meget tilfredse med planens generelle linie. Den rummer rigtigt mange og gode forslag, som på fornuftig vis opsummerer arbejdet gennem de sidste par år.

Lidt om ambitionsniveauet – de 10 bud

Som nævnt, har vi et ønske om et mere visionært sigte. Det kunne være en række konkrete målsætninger, som ville kunne fungere som både politiske og administrative pejlemærker fremover. Her er et udkast til ”De Ti Bud”:

- 1) Københavns kommune vil imødekomme vandrammedirektivets målsætninger om et vandmiljø af god økologisk

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 2 / 6

- kvalitet inden år 2027. Opgaven skal løses på en bæredygtig, innovativ, inddragende og omkostningseffektiv måde
- 2) Utterslev mose skal være kendt for den gode tilgængelighed for alle typer af trafikanter samt for at have særlige ruter tilpasset folk med funktionsnedsættelser.
 - 3) Utterslev mose skal være kendt for den suverænt gode skiltning af veje og stier, af mosens faciliteter og af udvalgte eksempler på flora og fauna.
 - 4) Utterslev mose skal være attraktiv for cyklister,- også for cykelpendlere.
 - 5) I år 2027 skal man kunne spise fisk, der er fanget i mosen.
 - 6) Utterslev mose skal være kendt for at tilbyde rum og mulighed for at afprøve forskellige projekter med naturen som social løftestang
 - 7) Over de kommende 10 år skal mosen tilføres mindst 5 større rekreative faciliteter, som giver andre muligheder for oplevelser, end de som allerede findes i dag.
 - 8) Over de kommende 10 år skal et antal af de slåede græsarealer være omlagt til andre naturtyper, som både letter driften og skaber mulighed for mere biodiversitet.
 - 9) 20 sigtelinier rundt omkring mosen udpeges, hvorfra store dele af vandet og sivskovene kan beskues og nydes i sin helhed. Bænke kan med fordel placeres med udsigt mod disse sigtelinier, og her bør brinker friholdes for bevoksning, hvis det i øvrigt er forsvarligt af hensyn til dyre- og planteliv. Eventuelle junglestier og boardwalks bør også åbne op til sigtelinier.
 - 10) Utterslev Moses naturværdier skal udvikles med henblik på at opnå en Naturpark certificering. (PS: Da Utterslev Mose blev anlagt, blev den kaldt en naturpark. Fordi Friluftsrådet har lavet en certificeringsordning, betyder det ikke, at vi ikke fortsat kan bruge betegnelsen Naturpark om Utterslev Mose. Det er ikke en juridisk beskyttet titel. Men man kan også godt arbejde på en officiel certificering).

I resten af vores høringsvar fokuseres vidtgående på forhold af særlig

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 3 / 6

relevans for Østmosen og Højmosen, som jo ligger i Bispebjerg Bydel.

1) Forbedret vandmiljø i Mosen

Lokaludvalget glæder sig over, at der lægges op til, at mosen skal leve op til EU's vandrammedirektiv med god økologisk vandkvalitet inden år 2027.

De i planens indledende oversigt skitserede økonomiske rammer for denne målsætning skønnes at være realistiske og overkommelige. Det er godt.

Detaljerne:

Vedrørende forureningskilder er vi enige i, at der bør fokuseres på de to overløb U11 og UM26.

De øvrige kloakoverløb har så minimal betydning, at der kan ses bort herfra. Vi er bekendt med, at Nordvand konkret arbejder på projekter, som markant vil reducere næringstilførslen til mosen fra U11, hvis opland er Gladsaxe Kommune.

Efter vores vurdering er UM26, som er et overløb fra Tingbjerg, egnet til at forsørges ved etablering af et rodzoneanlæg enten på land eller i vandet nær dets udløb.

Mere kostbare kloaktekniske løsninger kan dog selvsagt også overvejes. Effekten af rodzoneanlæg kan maksimeres, hvis sivene årligt afskæres, og bortfjernes fra anlæggene. Herved fjernes organisk materiale, som ellers ville forrådne og recirkulere. Betragtningen gælder også rodzoneanlægget ved Hareskovvej.

Den traditionelt langt største forureningskilde har været Kagsåen, hvorfra vand pumpes op til fæstningskanalen, hvis vandstanden i mosen falder. Faldende vandstand kan nemlig medføre, at sedimentet stedvis blottes og giver anledning til lugtgener. Gladsaxe Kommune har også i årtier været den vigtigste bidrager til forurening til Kagsåen via en snes kloakoverløb, men også det arbejder Nordvand på i disse år, hvilket giver et vist håb for fremtiden.

Her vil det vigtigste tiltag fra vores perspektiv dog nok være om muligt at sikre Utterslev Mose ekstra vandforsyning fra andre kilder end Kagsåen, såsom oprenset vejevand eller vand fra skybrudsprojekter.

Vi er ligeledes helt enige i, at punktvis sedimentoprensning er den eneste brugbare løsning på sedimentet, med mindre man ligefrem ønsker at grave hele mosen op. De foreslåede fokusområder for punktvis oprensning synes at være velovervejede og fornuftige. Hvis tilførslen af forurening minimeres, vil tiden arbejde for en stadig bedre vandkvalitet.

Overvejelserne om grødehøst er overordentligt fornuftige. I efteråret 2016 var produktionen af grøde i mosen meget stor og lidt ulækker, og det kan forventes i en periode at blive endnu værre, når vandet bliver lidt mere

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 4 / 6

gennemskinneligt. Problematikken kendes fra de indre søer i København.

2) Rig natur og flere brugere i mosen

Vi ser det som et stort plus, at der nu er udarbejdet en plan, som samtænker, hvad der foregår over og under vandet. En plan som indeholder mange, gode og konkrete forslag.

Vi har tidligere fremlagt forslag om en vejledende zoneinddeling, så vi både for plads til mennesker og flora/fauna. Nogle steder er der vigtige hensyn til habitater for dyr og planter, mens sådanne hensyn giver mindre mening, hvor et område er udlagt til fodboldbaner.

Nogle steder er brinkerne og sivskove vigtige habitater, andre steder er brinkerne bare tilgroet p.g.a. vedligeholdelsesmæssigt efterslæb. Forskellige steder i mosen må forskellige hensyn til dyre- og planteliv, sport, og rekreative interesser have forskellig vægt, og det bør man kunne sige højt. De foreslåede junglestier lyder spændende, men der skal også være vigtige udsigtspunkter og sigtelinier, hvor man kan strække blikket og se langt og se mosen i sin helhed.

Bispebjerg Lokaludvalg har fokus på **tilgængelighed** helt generelt, det gælder både tilgængelighed med cykelstier, gangstier, og offentlig transport, som skal sikre, at vi kan komme fra a til b og bruge byens mange faciliteter, herunder også de rekreative muligheder.

Mosen er i sig selv et kompakt net af vidunderlige cykelruter, der via Vestvolden forbinder sig langt væk. Også Utterslevruten ender i mosen, ligesom Bispebjerg Lokaludvalg i denne tid har en dialog med Bispebjerg Hospital om muligheden for en cykelrute via Lersøparken gennem hospitalet og til mosen via Bispebjerg Park Allé. Hospitalet har givet tilsagn om at ville arbejde videre hermed, hvis kontinuiteten af resten af projektet falder på plads. Det vil betyde, at i hvert fald dele af stinetværket omkring mosen naturligt vil blive en del af storbyens cykelnetværk. Denne proces bør vi understøtte.

I forlængelse af ovenstående ville det være nærliggende **at sikre forankring indad i TMF** og tænke i samarbejde med embedsmænd i TMF, som sidder med projekter indenfor disse temaer – eksempelvis ”cykelkontoret” som arbejder med cykelstiprioriteringsplan og ”Udvikling af anlægsprojekter” som sidder med tilgængelighedsplanlægning.

Herudover mener lokaludvalget, at vi har en særlig forpligtigelse overfor grupper, som pga. handicap, har besvær med at færdes i det offentlige rum. Tanken om at etablere særligt handicapvenlige områder ved midtermosen lyder spændende.

Oplevelsesbroer er en spændende detalje, som vi gerne ser etableret et relevant sted også i ”vores” del af mosen (Østmosen).

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 5 / 6

Vi har allerede to bålpladser i Østmoseområdet, dels de pladser, der er knyttet til Streyf, og dels ved Mosesvinget. Der er derfor måske nok ikke behov for flere bålpladser i vores ende.

Shelters er principielt en god idé, men er ikke uproblematisk. De bør om muligt være under en slags opsyn. Området nær Streyf kunne være et fint sted at prøve at placere et eller flere shelters.

Processen med kogræsserlauget i højmosen er allerede i god gænge, og vi skal derfor ikke yderligere kommentere denne sag.

3) Bliv klog på naturen – og vild med mosen

Afsnittet rummer udmærkede generelle betragtninger, som vidtgående vedrører konceptet omkring den såkaldte Naturby, ideen har en vis karisma. Projektet ligger i den anden ende af mosen, og derfor vil vi ikke umiddelbart kommentere det.

I stedet kunne man undre sig over, hvor lidt ambitiøse planen er på vegne af Streyf, der kunne have potentiale som base for en naturvejleder eller tilsvarende idéer.

4) Bynatur med socialt potentiale

I forhold til **naturen som social løftestang**, mener Bispebjerg lokaludvalg, at der er gjort et rigtig godt stykke arbejde med at inddrage socialforvaltningen og skabe et fælles mål. Her har TMF ydet en flot indsats, som med tiden vil kunne blive til en helt ny måde at arbejde med udsatte grupper i bynatur.

Det videre arbejde

Bispebjerg Lokaludvalg kunne have ønsket sig, at et **antal eksterne aktører var blevet inddraget** i denne plan, men håber på at det fremover kan nås, når planen skal implementeres.

Set i bagklogskabens klare lys, ville en følgegruppe have været fordelagtig, bestående af eks. DOF, DN, Friluftsrådet, Dansk Cyklistforbund, Dansk Handicapforbund, og sikkert også en række aktører indenfor forskning og udvikling.

Også i den fremadrettede ledelse af mosens udvikling kunne man foreslå en ny organisationsform, der kobler det professionelle kommunale niveau med frivillige kræfter.

Helhedsplanen er sat til at vare i 2 år, det vil sige til udgangen af 2017. Bispebjerg Lokaludvalg foreslår, at den resterende tid og overskydende midler rettes mod planlægning af branding og tilgængelighed. Det er det punkt i det oprindelige oplæg, som har fået mindst behandling i denne helhedsplan.

Når alt dette er sagt, så er Bispebjerg Lokaludvalg rigtig glade for planen. Næste skridt er, at sikre, at de konkrete forslag bliver realiseret. Og her er

Bispebjerg
LOKALUDVALG

BIBLIOTEKET
Rentemestervej 76
2400 København NV
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

side 6 / 6

der endnu en opgave, som kræver et stykke arbejde. Lokaludvalgene vil gøre sit til at sætte politisk fokus på mosen, så planen kan blive til virkelighed.

Vigtig pointe

Denne helhedsplan er ganske vist en afslutning på en planproces. Men helhedsplanen som sådan er ikke en afslutning. Det må ikke blive en plan, der som så mange andre kommunale planer aldrig får et liv eller en fast gang på jorden.

Helhedsplanen er ikke en afslutning, men skal være en ny begyndelse.

I den forbindelse mangler vi et overblik over hvilken rolle TMF spiller. Hvordan bliver helhedsplanen forankret i TMF? Vil forvaltningen selv spille emner ind til budgetforhandlinger? Hvordan sikrer vi, at planen ikke blot bliver en døgnflue, men at dens delelementer bringes i spil også i 2018 og 2019 og fremover mindst frem til 2027? Gode spørgsmål, som forhåbentlig følges af gode svar.

Med venlig hilsen

Alex Heick
Formand
Bispebjerg Lokaludvalg

